

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIX.

Blaj, 20 Februar 1909.

Numărul 7.

Furtună în parlament.

Discursul deputatului *Dr. Iuliu Maniu*, rostit în ședința Camerei dela 16 Februar, a dat anză la e-ruptiuni vehemente, pe cari chiar foile maghiare le aseamănă cu scenele din afacerea Vaida-Voevod. Jurnalistica maghiară se ocupă la loc de frunte cu vorbirea acestui „trădător de patrie,” mirându-se, că oratorul nu a fost înzultat faptice sau nu a fost aruncat pur și simplu afară din Cameră. Discursul, care a stârnit aceasta furtună, îl vom reproduce mai la vale în pasagiile lui mai însemnate, constatând, că dnul Maniu n-a făcut altceva, decât a protestat împotriva maghiarizării armatei, arătând gravele urmări ale astorfel de încercări.

Iată câteva părți mai importante din acest discurs:

Onorată Cameră, când mă simțesc îndemnat a lua cuvântul în chestia proiectelor de lege de sub desbatere, cred că în situația politică actuală și în atmosfera politică, în care adevăratele nizuințe nu prea sunt luate în considerare, iar în loc de o apreciere echitabilă a ideilor, întâlnim mai mult o preocupățiune regretabilă, nu este chiar corect a lungi discuția. Consider, că este necesar și totodată suficient dacă voi preciza pe scurt punctul meu de vedere și al partidului, din care fac parte, referitor la proiectele de lege din chestiune.

Atunci, când este vorba să stabilim contingentul de recruți făcând posibilă întregirea armatei, stăm foarte aproape de datorința de a examina, care anume este scopul armatei și poate oare armata corespunde acestui scop?

Știți prea bine domnilor, că scopul armatei este de a asigura monarhia înlăuntru și în afară și de a-i ridică demnitatea în fața celorlalte state, mai ales când este vorba de capabilitatea ei de acțiune. Prin consecință este deci natural, că cel mai puternic mijloc în privința aceasta este armata, a cărei datorință trebuie să fie apărarea și asigurarea existenței monarhiei.

Celalalt scop al monarhiei a fost fără îndoială în trecut acela de a ne pune stavilă invaziunilor barbare, cari amenințau cu nimicire civilizația apuseană.

Dacă din aceste puncte de vedere examinăm trecutul istoric al Austro-Ungariei și al Dinastiei de Habsburg, putem constată, că monarhia a corăspuns acestor scopuri, acestei misiuni, purtând grijă de interesele culturale și economice ale popoarelor de sub oblăduirea ei. Și în adevăr existența acestor popoare a fost asigurată până atunci, până când monarhia n-a ajuns la un anumit punct de tranziție istorică, care a provocat mare schimbare referitor la situația acelor popoare, (zgomot). Cu privire la scopul al doilea, putem constată, că de fapt Austro-Ungaria și glorioasa dinastie de Habsburg a reușit să pună zăgaz invaziunilor barbare din Orient,

apărând cu sângele propriu cultura și opera civilizatorică din apus.

Scopul al doilea stă în raport invers cu scopul pe care monarhia l-a avut în trecut. În trecut anume menirea ei a fost să apere împotriva năvălirilor barbare din Orient cultura apusană; iar azi lucrul e întors, de oarece monarhia azi are să împiedece așa numitul Drang nach Osten. Aci este locul să stabilim și raportul dintre ambele state, de oarece este imposibil, ca monarhia, atât Austria, cât și Ungaria să corăspundă scopului extern fără să corăspundă celui intern, care consistă în asigurarea și garantarea libertăților tuturor popoarelor de sub sceptrul ambelor state; să corăspundă datorinței sale din lăuntru fără să nu se nizuiască a corăspunde și datorinței, ce i-a destinat istoria universală în relațiunile lor cu statele străine.

Referitor la prima datorință țin să constat, că conducătorii destinelor ambelor state au alunecat pe căi greșite. La 1867 ori ceva mai înainte, Austria s'a pus pe baza hegemoniei germane. Tot la 1867 s'a deschis drum și la noi în Ungaria hegemoniei maghiare și exclusivismului de rassă maghiar. (Zgomot în stînga).

OKOLICSANYI L.: Dar mai înainte n'a fost nimica?

O VOCE (în stînga): Fost-a mai înainte o hegemonie valachă?

Dr. I. MANIU: D-voastră știți bine, că mai înainte limba latină era limba oficială de stat. (Zgomot).

Teza mea, ce susțin, este că, consider de un lucru greșit din punctul de vedere istoric universal hegemonia germană în Austria, prin care s'a creat o situație imposibilă, și că lucrul acesta de fapt este greșit, este dovadă împrejurarea, că rezultatul luptelor negermanilor din Austria a fost prăbușirea hegemoniei germane, în urma căreia popoarele acestea acum tind cu toate mijloacele să-și asigure dezvoltarea culturală și economică în măsură egală. Intreagă activitatea vieții de stat din Austria tînde în direcția de a emancipa popoarele atât în privința politică, cât și culturală economică, ca astfel Austria să fie capabilă de a-și împlini misiunea istorică universală, după cum am amintit mai sus, cu un cuvânt, ca Austria să fie capabilă să garanteze dezvoltarea și existența popoarelor sale conform modului de gândire modern.

Din contră, în Ungaria azi este dominant în politică exclusivismul de rassă (Zgomot). Dar nu numai acesta, ci și domnia de clasă oblojită în haina acestui exclusivism de rassă. La noi azi întreagă viața de stat tînde să scoată la iveală în toate manifestațiunile sale, caracterul maghiar. (Aprobări în stînga), ceea ce atîta înseamnă, că începînd dela instrucțiunea publică, pe teren justițiar, administrativ și până la cea din urmă funcțiune de stat rasei maghiare îi este asigurată prepotența politică și superioritatea culturală. (Zgomot).

Urmarea acestei stări este fără îndoială aceea, că favorizată fiind din partea statului o singură rassă, toate celelalte popoare din țară sunt împiedecate în progresul lor (Contestări în stînga). Din motivul acesta popoarele maghiare sunt nemulțumite cu situația lor și ceea ce le face să fie mai ales nemulțumite, este impre-

jurarea, că acum se pregătește calea introducerii aceluiaș spirit și în armată. (Contestări în stînga).

OKOLICSANYI L.: Dta ești deputat maghiar! M. LÁSZLO: Cel ce nu vrea să fie Maghiar, să plece în România!

PRESED.: Linște dlor! Dr. I. MANIU: (continuând) nu-mi puteți lua în nume de rău, dacă eu ca Român voi lupta din toate puterile împotriva acestei tendențe. Pentru mine și pentru punctul meu de vedere este foarte prețioasă recunoașterea Dvoastră că tindeți să maghiarizați, căci aceasta mă scoate de sub obligamentul de a vă dovedi acest fapt. (Mare zgomot).

Când văd că dvoastră singuri recunoașteți faptul acesta, atunci baza morală, pe care stau câștigă în țările.

BIZONY: Aceea nu este baza morală! Dr. I. MANIU:... și să nu vă pară rău dacă un bărbat care a fost crescut în mijlocul poporului său și în cultura proprie, opune rezistența tuturor tendențelor de aceasta natură (Zgomot. Voci: Asta este Ungaria).

Ceea ce am dorit să semnalez cu ocaziunea dezbaterii acestui proiect e că dv nu vă mulțumiți cu aceea că a-ți introdus tot ceea ce numim maghiarizare în manifestațiile vieții de stat, ci voiți pe neobservate și pe încetul să o introduceți și în armată. (Contestări).

NAGY E.: Și aceasta e greșală? OKOLICSANYI: Armata e a statului maghiar. (Contestări).

ȘT. C. POP: Armata nu e pentru a fi maghiarizată, ci ca se apere patria (Zgomot).

NAGY E.: Așa voiți să obțineți simțurile noastre?

Dr. I. MANIU: Dv sunteți convinși că eu și partidul nostru suntem gata să dăm mijloacele de lipsă pentru susținerea armatei în interesul apărării patriei... dar nu suntem înclinați să ne dăm sângele și avutul nostru pentru o armată, pe care dv vă nizuți a o folosi pentru tendențele dv de maghiarizare. (Zgomot infernal).

Mă miră mult, cum pot lua dnii deputați în nume de rău și cum îndrăznesc să declare de nepatriotism...

FARKASHÁZY: Dar limba germână e mai bună decât cea maghiară; stă mai aproape de dv decât cea maghiară?

Dr. MANIU: (continuând) dacă eu lupt contra tendențelor de maghiarizare în armată. Eu asta o află de foarte curioasă, și dacă nu aș profesă acest principiu și nu aș stă pe acest punct de vedere, atunci aș fi foarte inconsecvent. Pentru că dv știți prea bine că atât eu cât și partidul nostru luptăm cu toate puterile contra maghiarizării și contra nizuințelor de a maghiariza în instituțiunile statului.

Studiind datele statistice am ajuns la convingerea că în întreagă Ungaria sunt numai trei regimente curat ungurești, 10 însă de acelea, în cari nu e nici un maghiar apoi sunt 17 regimente, în cari Maghiarii sunt în majoritate, iar 24 de regimente, în cari naționalitățile nemaghiare sunt în majoritate.

Cu toate acestea din raportul de acum aș doi ani al ministrului comun de războiu află că în Ungaria sunt 37 de regimente, la cari limba de regiment ar fi cea maghiară. Eu aceste nizuințe le află periculoase pentru armată. (Zgomot, Voci: Mergi în Austria!)

NAGY E.: Un discurs de felul acesta nu poate fi ascultat în camera maghiară.

Dr. I. MANIU: *Eu nu mă voi teme nici când să reprezint interesele poporului meu. Eu nu pentru aceea am venit în Cameră, ca să vă spun de lucruri plăcute!*

Eu am venit aici, ca să spun ceea ce eu după convingerea mea aflu, că e lipsă să se spună aici și fiți convinși că eu nu mă voi lăsa terorizat de dv. Eu atât referitor la ori ce instituțiuni ale statului cât și privitor la armată, voi expune totdeauna părerea mea bazată pe convingere și nu pe terorism. (Zgomot infernal).

On. Cameră! Convingerea mea este că nu e permis să introducem și în armată tendințele de maghiarizare.

KALLAY L.: Nu-l mai ascultăm! Asta e porcărie! (Zgomot infernal).

NAGY E.: Mare îndrăzneală să vorbească cineva în tonul acesta în parlamentul ungar!

FODOR K.: În zadar stai acolo ca o stâncă de piatră, noi nu te vom asculta!

Președintele suspendă ședința pe 10 m.

PREȘED.: Declar ședința de deschisă. Vă rog să mergeți la loc.

Urmăm discuția (Voci). Înainte de a acorda dlui deputat Maniu cuvântul, mă simțesc îndemnat să-i atrag atențiunea, ca în parlament să nu mai atace limba statului maghiar (așa e! așa e!). Pe semne, dnul deputat a uitat că în Ungaria limba maghiară este limba de stat (Voci: așa e!).

Nu este pe lume nici un parlament, unde lucrul acesta s'ar tolera (Voci: așa e! așa e! aclamări și aplauze), ca un deputat al parlamentului să agite împotriva limbei de stat (așa e! așa e! Aclamări și aplauze) și dacă dl deputat va urma astfel, voi fi nevoit să-i suprim cuvântul. (Aprobări zgo-

motoase și îndelungate aplauze la kossuthiști).

Dr. I. MANIU: Convingerea mea este, că dacă Austro-Ungaria e să corespundă menirii sale istorice universale...

SZABO I. (cerc. Nagyatád): Să-și sacrifice caracterul său național, așa-i? (Zgomot).

Dr. I. MANIU (continuând) atunci razimul ei cel mai puternic să-i fie armata. (Mare zgomot).

RATKAY L.: Armata, nu națiunea? (așa-i! adevărat!)

Dr. MANIU: Scopul argumentațiunii mele este să arăt, că nu este permis să introducem în armată, care este cea mai puternică garanță a existenței monarhiei frecările și certele naționale. (Mare zgomot).

PREȘ.: Noi voim să introducem limba statului în armată; (Vii aclamări și aplauze în stânga și dreapta); voim să introducem spiritul maghiar (vii aclamări și aplauze.) Nu este vorba de introducerea chestiei naționale în armată (aprobări). Rog pe dl deputat să rămână strict între marginile indicate de mine în discursul său, căci altcum voi fi silit să-i suprim cuvântul (aprobări vii generale și aplauze).

Dr. MANIU: Onorată Cameră! Atunci când atac proiectele de lege militare...

O VOCE (în stânga): Unde a-ți comandat discursul acesta? (așa e! așa e! în stânga. Voci în dreapta: La Viena! Senzație, zgomot).

Cont. BATTYANY T.: Plecați la București ori la Viena! (Zgomot).

Dr. ȘT. C. POP: Nu ne ducem nicăiri, căci avem dreptul să stăm aici! (Zgomot continuu în stânga. Președ. sună).

Dr. I. MANIU: Atunci, când critic instituțiunea armatei din acest punct de vedere, o fac din motivul, ca instituțiunea

aceasta să nu stea în serviciul unor interese particulare. (Mare zgomot și voci în stânga: Asta totuși este prea mult! Să ascultăm pe președinte!)

PREȘED.: De oarece dnul deputat n'a dat ascultare cuvintelor mele de admoniare, îi suprim cuvântul (aprobări generale, aclamări și aplauze).

Contra analfabeților. Vicarul Tit Bud din Sighetul-Marmației, îndeamnă prin cercular pe învățătorii săi, să țină prelegeri pentru instruirea analfabeților. Pentru ușurarea lucrării, le-a împărțit 100 tabele de cetire, primite gratuit dela învățătorul Iuliu Vuia din Comloș, și pentru cei mai harnici promite două premii à 20 cor. unul dela sine, celalalt dela reuniunea învățătorilor. — Despărțământul Asociațiunii din Oșorheiu dă și el un premiu de 25 cor. Comitetul central al Asociațiunii din Sibiu 5 premii à 50 cor. pentru preoții și învățătorii, cari vor dovedi mai mult spor, în lupta contra neștiutorilor de carte. În fine dl Eugen P. Păcurarin, harnicul director al despărțământului Cluj, adresează un călduros apel învățătorilor din cercul său, îndemnându-i să instrueze tinerimea în cetit și scris, arătându-le că a primit dela doi oameni de inimă 150 cor. care sumă se va da învățătorilor, ce vor dovedi, că au lucrat mai mult pe acest teren și anume de fiecare adult ce a instruit 1 cor. Dl Păcurar incheie apelul său cu următoarele șire însuflețitoare:

„Dar dlor și fraților împreună slugitori în lucrarea de luminare a poporului nostru, nu acestea și nu răsplata bănească trebuie să fie îndemnul la întemeierea cursurilor de adulți analfabeți, ci convingerea, că aceasta vă este datorința firească a rolului și chemării DVoastre în mijlocul poporului. Incor-

FOIȚĂ.

Vezi luna

*Vezi luna răsare
Așa răpitor....
Ard stelele'n sare
Eu ard de-al tău dor.*

*Prin murmur de șoapte
Și blândul izvor
Te chiamă în noapte
Să vii chiar în zbor.*

*Cavalul răsună
Cu atât foc și dor
Sub raze de lună
Să vii mai cu zor!*

*Te-aș face regină
Pe-atâtea comori —
Ce-o noapte senină
Le dă uneori.*

Geza Blitza.

Icoane din viață.

Fratelui: »Amar.«

Adeseori resfoind istoria, mă opream asupra unor persoane, a căror caracter, a căror suflet trecut prin o metamorfoză oare care nu-l înțelegem. Mi-se pareă cu nepuțință ceea ce-mi povestea istoria despre ei. Amintesc câteva exemple. Nu pricepeam pe un Alchibiade, învățăcelul marelui filosof Socrate, a cărui principii teosofice le admiră posteritatea; cum se poate, ca tocmai Alchibiade să fie acela, care să-și bată joc de religie, mutilând statuele lui Hermes? Priveam uimit la Iulian Apostatul, care trăind chiar în epoca de aur a creștinizmului, vrea să detroneze pe Hristos. Admiram dar nu pricepeam schimbarea produsă în viața și caracterul Mariei Magdalenei prin o vorbă blândă de pe buzele Mântuitorului. Și mulți nu vor fi priceput împreună cu mine pe sf. Augustin, care până la etatea de 25 ani a fost un perdevară, iar atunci cetind o epistolă de a sf. Paul, se face sfânt și mare dascăl al lumii. Nu-i înțelegem. Până ce rând pe rând mi-s'au infățișat toți pe bina vieții: i-am văzut, am vorbit cu ei. Nihil novi sub sole.

I.

Eră Duminecă. Mă gătisem de biserică. La stradă mă întâlnesc cu Nițu Drăgan, stud. în medicină, fiul unui protopop harnic. Nițu

eră gata de părăde: clac, frac, lac, mânuși albe, nasul încălecat de o păreche zvicheri cu un cuvânt, Nițu eră un tinăr elegant, și de mare speranță.

— Servus, servus, îmi strigă el de departe.

— Servus! (Noi Românii — more avitico — toți suntem per tu).

— Unde, unde?

— Pe drum, pe cum vezi.

— Te iusoțesc.

— Mă bucur.

— Îmi dai voe?

— Mă rog.

Și mă prinde de braț. Dar deodată se oprește și smulgându-și brațul din al meu privește uimit la mine. A dat cu mâna de cartea de rugăciuni din buzunărul meu.

— Ce naiba, frate, îmi zice, tu cu de acestea?

— Ei, și?

— Vine vremea, că tu mergi la biserică.

— Și apoi? Ce minune!

— Da, da, voi popii. În fine e mirare și nu prea, căci asta vi-e meșteșugul. Dar când auzi frate câte un balic ieșit din cutare gimnaz bigot că-ți vorbește de religie...

— ??

— Și, continuă el cu dispreț, și după 12 ani de școală îți spune, că Maria a fost fecioară și după naștere, ei atunci îți vine să crepi de răs ori de năcaz, indiferent, dar vorba e, că-ți vine să crepi.

dați-Vă deci toate puterile trupești și sufletești, înarmați-Vă cu platoșa răbdării celei mai desăvârșite, umpleți-Vă sufletele de cel mai curat idealism și Vă apucați de lucru.“

„Faceți-Vă din aceasta o chestiune de nobilă ambițiune și de îndreptățită mândrie, și Vă asigurăm că ostenețele Dvoastre, vor fi răsplătite — pe lângă îndestulirea și mângâierea sufletească ce o Ve-ți simți la gândul, că bun și nobil lucru a-ți săvârșit, — și de vecinica recunoștință și profunda mulțumită a poporului ajutat nespun de mult prin aceasta, și în aceeași vreme și de recunoștința noastră a tuturor.“

E rândul învățătorilor să-și arete hărnicia și dragostea, pe care o au față de înaintarea poporului și ridicarea lui din situația ticăloasă, în care este prin procentele cele multe ale analfabeților.

Congrua. — Organul oficial al partidului popular „Alkotmány“ scrie în numărul său din urmă: „Guvernul, ce e drept, a promis și a declarat, că după reforma dării urmează proiectul de congruă, dar a urgit înainte de vreme proiectul de recruți și din acest motiv s'a întrerupt și discuția privitoare la reforma dării. Aflăm însă și aceasta o așteptăm și o pretindem necondiționat, ca proiectul de congruă să intre la dezbateri imediat după reforma dării. Partidul popular își va ști datorința și nu va suferi amânare deși nu crede, că guvernul ar avea de gând să amâne chestia aceasta.“

REVISTE.

Italia. Ca să nu capete guvernul un vot de blam din partea „italianisimi“-lor, cari nu sunt îndestuliți cu politica, ce o poartă

guvernul în interesul Italianilor din Austria, a disolvat camera. Își vor mai uita oamenii lucrurile cu universitatea italiană, ce e să se facă în Austria, și *Giolitti* își va câștiga iarăși majoritate în parlament.

Foile liberale din Italia tractează mult chestia, de vor lua parte la alegeri catolicii, ca din alegeri să iese un „block“ catolic. Catolicii italieni sunt organizați într-o societate de alegere, „unione elettorale“, a cărui prezident actual e *Tolli*. După părerea lui ar trebui să ieie parte la alegeri catolicii în tot locul. Alții, cari secundează ideile Vaticanului, n-au nimica, dacă în parlamentul italian vor intra catolicii buni, dar acestia să nu formeze acum partid catolic, căci dușmanii bisericii s-ar revoltă prea tare în contra ei. *Tolli* văzând, că punctul lui de vedere nu se nimește cu al multora, în special cu al Vaticanului, și-a înaintat dimisia. Comitetul electoral nu i-a primit-o, ci i-a dat un concediu de 4 luni, încredințând cu conducerea societății electorale pe vremea alegerilor pe *Pericoli*.

CORESPONDINTE.

Scrisoare din Viena.

— Dela corespondentul nostru. —

(*Stări anormale.*) De când au ajuns cehii tineri la putere, mare parte a timpului din ședințele parlamentare se consumă prin certe neconținute și obstrucții, cari în anul acesta au luat un caracter de tot copilăresc, căci voind deputații cehi să împedecă pertractarea mai departe a proiectului despre limba oficioasă în administrația boemă, au venit la ședință — cu trîmbițe, harmonică și alte instrumente lărmuitoare. Te pune în uimire faptul, că vre-o câțiva inși sunt în stare să împedecă mașinaria întregului stat austriac și să espedeze în penziune rând pe rând ministrii, necruțând nici pe iscusitul Beck, care după multă și grea luptă a trebuit să moară „an böhmischen krankheiten.“ Când astfel de stări anormale bântue în monarhie, când nime nu să gândește la aceea că „salus reipublicae suprema lex,“ ci unul fieștecare caută interesele sale, și la ocaziune binevenită pescuiește în turbure, nu-i mirare, dacă aceasta monarhie slăbită de neînțelegeri și frecări din lăuntru nici în afară nu poate să arete puterea și curajul ce reșede în armata ei bineorganizată, ci trebuie să pună acolo banul unde ar trebui pus pumnul. Cu toate aceste trebuie să constate ori și cine, cine cunoaște mai bine lucrurile ce s'au desfășurat din toamnă până acum la locurile cărmuitoare din Viena, că atitudinea monarhiei față de sfertările neputincioase a unui stat, a cărui viitor rege are inima păgână de a face pe soldați să roadă șoarecii de vii în gură și să se scalde în gerul iernei în râul înghețat, iar el să rîdă la aceste scene chiuuitoare cu hohot, — trebuie, zic să-ți dai sama și să concezi de o

— Și tu așa te miri de asta îi răspund eu. Dar Dumnezeu, care a făcut legile naturii, le poate suspenda sau schimba pe un moment oarecare, și astfel avem minunea, un contra, ori chiar supranatural. Așa credem noi, când zicem, că Maica Precesta e pururea fecioară.

— A, frate, dă-mi pace cu supranaturalul, cu Dumnezeul vostru! Eu cred ce văd; Dumnezeu, suflet, supranatural nu văd, deci nu cred. Ce e sufletul? Circulația sângelui. Iar Dumnezeu? Natura. Mă mir, cum poți vorbi tu, om inteligent, în veacul electricității naivității de acestea.

— Ascultă amice, îi zic și încep ai dovedi, că Dumnezeu aievea există. Îi amintesc fapte istorice. — Nu ști, că credința în existența unei ființe supreme o aflăm la toate popoarele, dela începutul istoriei până astăzi? Așa, încât cu tot dreptul a zis filozoful păgân, că vom afla orașe fără clădiri culturale, fără teatre, fără turnuri și întărituri, dar fără zei și altare nu vom afla. Ce dovedește faptul acesta? Atâta, că omul se naște cu simțul religios, cu credința într-o ființă supremă, numită Dumnezeu.

— Ei, vorbe iacă așa! Îmi răspunde Nițu. La popoarele barbare se esplică ușor lucrul prin zicala: timor primeus fecit deos. Iar azi? Azi e greșită creșterea, căci copilului nu-i toacă altceva la ureche, decât Dumnezeu și iară Dumnezeu. Ți-aș da eu de minciună argumentul, numai să-mi deie

mie pruncii să-i cresc după principiile moderne; te asigur, că de simțul acesta, pe care tu îi numești înăscut, nici poveste n-ar fi.

Văd, că așa nu izbutesc. Îi aduc argumentul, propus încă de Aristotel despre cauzalitatea lucrurilor.

— Bine, îi zic, dar trebuie să concezi, că toate lucrurile existente provin din o cauză oarecare.

— Știu ce vrei să zici, mă întrerupe Nițu. Și eu zic și mai mult: omne vivum ex ovo, sau pe cum se susține mai nou omne vivum ex vivo.

— Ergo?

— Ergo?

— Noi, cari avem viață, trebuie să avem o cauză, dela care provenim în ultima analiză, care încă trebuie să fie viețuitoare, chiar după principiul tău. Căci nime nu poate da ce nu are.

— O de loc, răspunde el de loc! Principiul enunțat de mine dovedește numai atâta, că știința de azi în progresul ei n'a ajuns încă până acolo, ca să poată arăta trecerea dela minerale la vegetale, pe cum s'a dovedit trecerea din ordul vegetalelor în acel al animalelor. Cauza e, că microscopul nu e destul de perfect. Însă cine ne asigură, că nu se va inventa vre-un microscop, care măbind lucrurile nu de 8 mii, ci de 80 de mii de ori, oare nu se va putea dovedi, că din cutare fir de prav deodată se naște un

animal mic, un microb. Frate, știința înaintează. Cine ar fi crezut până acum, că omul e compus din mii de milioane de animale, numite celule, cari se nutresc cresc și se sporesc.

— Ai dreptate, îi răspund, că știința progresaază. Dar până va ajunge să inventeze microscopul închipuit de tine, trebuie să ne îndestulim deocamdată cu aceea, ce ne poate ea dovedi azi, apoi să zicem, că și din un fir de prav să poate naște nu ca viețuitor, — de unde e acest fir de prav? Care-i cauza lui finală?

— Și ce zici tu, care-i?

— Eu zic, că e Dumnezeu.

— Iar eu zic, că nu e Dumnezeu. Cauzalitatea lucrurilor o putem duce până la atom, și aci s'a sfârșit, mai încolo mintea noastră nu poate străbate. De unde provine atomul tocmai așa nu-ți pot spune, pe cum nu-mi vei putea spune nici tu, că de unde e Dumnezeul tău. Dumnezeul tău e din veci? Din veci e și atomul meu. Dumnezeul tău e dela sine? Să zicem, că și atomul meu e dela sine. Nici tu nu poți dovedi contrariul, nici eu. Și totuși atomul nu e tot una cu Dumnezeu, căci — după tine Dumnezeu e viu, iar atomul e un ce fără viață.

— Vezi chiar acesta-i lucrul naibii, îi răspund eu. De unde e dar viața, dacă atomul, cauza tuturor lucrurilor, e fără viață. Hic Rhodus... Și apoi ce zici la ordinea

parte, că Monarhia lucră prudent când nu pusea cu tunuri în vrăbii, ci le lasă să cîrpească în voie, de altă parte însă să te miri, — cum de un băiețandru — ca moștenitorul de tron sârb George, nu și-a dat încă de om, care să-l desmoștenească de coroana ce a picat de pe capul unui rege mai vrednic decât cum ar fi dânsul.

(*Viena nu mai rabdă*). De când cu esesele din Praga, unde inscripțiile nemțești adeseori sunt rupte de pe pereți, ba chiar oprite prin ordinațiuni eșite dela magistratul orașului, și Viena cea atât de tolerantă față de naționalități, — cu aceeași măsură vrea să plătească boemilor de pe teritoriul ei. Încă în toamna anului trecut s'a adus o hotărâre în magistrat, — ca inscripțiile boheme să nu mai fie suferite pe edificiile din oraș. Cum s'a executat această hotărâre să vede de acolo că lângă palatul bursei poți ceti și azi inscripția cu litere mari și groase: „Ustredni banka — Chechkych Sparitelen.“

(*Lei pe stradă*). Mare panică s'a escat mai dăunăzi când a trecut pe străzile Vienei un transport de lei, cari cu coama sburlită și cu ochii sălbatici se uitau la trecători, gata să saie pe o pradă bine aleasă. Mamele fugeau, ascunzându-și copiii lor și nici bărbații cei mai curajoși nu cutezau de astă dată, să steie locului și să admire frumuseța puternicului rege al pustiei.

Numai birjarul nu avea frică de ei și așa slobozi cum erau îi corbăcea cu putere, încurajând publicul într'un dialect vienez „sie san ja eh dressiert“ — nu vă temeți că sunt dresați, — dar când colo erau *lei umpluți*, (preparați pentru muzee).

Vienesul.

din univers? Să fie numai o întâmplare oarbă? Văzut-ai un orologiu să provină dela sine, prin întâmplare?

Soțul meu își pierde paciența.

— Eh, lasă-mă cu poveștile tale. Ordinea din univers provine din legile înăscute în atom; provine din atracțiunea atomilor și s'a isprăvit. Inzădar te sfărâmi, asta-i așa. Nu cred și pace.

— Vezi, ti zic, acum ai grăit adevărul; nu crezi și pace! De ce nu mi-o spuseși asta dela început, nu-mi băteam gura inzădar.

Am ajuns la biserică. Nițu își iea rămas bun.

— Te salut prietine, — zice el — pe când ieșiți și eu voin fi aici. E vorba de o coconiță. Dar ști coconiță colea, ca o Venus de Milo. Numai cât are brațe, și încă ce brațe, mă! Vine aici la biserică și ea. Vreu să o însoțesc acasă. Adio! Petrecere bună!

Și tinerul meu „de mare speranță“ saltă în pași ușori pe asfalt, ca un fluturaș de primăvară, purtându-și brațele încovoiate și trecându-și bastonașul printre degete. Privește lung după el. Poftim! Ficior de popă, crescut cu prescură. Și ce am făcut eu? Am cercat să-l conving. Me miserum! Nu știam, că în deșert se luptă cineva în potriva lui Dumnezeu? Și eu m-am luptat în potriva lui Dumnezeu, căci scris este: „Dumnezeu celor mândri le stă împotriva... că văzând să nu vază, și auzind să nu înțeleagă...?“

Nu cunoașteți tinerul acesta? E *Alchiabiade*, e — dacă vreți — *Iulian Apostatul*.

(Va urmă).

Iași, 17 Februarie n. 1909.

Încă un cuvânt.

Revin asupra articolului publicat în Nr. 4 sub data de 30 Ianuar 1909, intitulat „O idee măreață.“

De vreme ce în sferile ortodoxe se agitează mult chestiunea despre viitoarea foaie catolică ce va apărea în Iași, considerând-o în același timp exclusiv agresivă ideii și confesiunii ortodoxe, mă simt îndatorat a da niște informațiuni mai precise în privința tendinței viitoarei foi catolice.

Scopul direct și imediat nu e agresiv, după cum s'a părut unora, ci mai mult defensiv, după cum ne dovedesc însăși cuvintele *Apelului*:

„Foaia catolică va arăta activitatea catolică în societate; se va ocupa de chestiuni sociale și bisericesti; va apăra cauza catolică când va fi atacată; va aduce știri din lumea catolică; știința și beletristica nu vor fi uitate; politica va fi exclusă cu desăvârșire, pe cum și chestiunile personale.“

Apoi expresiunea din articolul sus numit: „Spre acest scop s'a alcătuit în Iași un comitet sub prezidența Inalt Prea Sfinției Sale Arhiepiscopul-Episcopul Eparhiei catolice de Iași, Nicolae Iosif Camilli,“ nu trebuie înțeleasă ca și când Arhipăstorul însăși ar fi președintele comitetului, ori că ar fi poate chiar redactorul responsabil al foii. Nu — de loc. Prin prezidența Prea Sfinției Sale înțeleg numai aceea pârintească supraveghiere asupra spiritului catolic al foii, pe ale cărei coloane să nu se strecoare niciodată nici cea mai mică eroare în dogmele sfintei credințe ori în sfințenia moravurilor creștine în debatarea chestiunilor bisericesti ori în apărarea cauzei catolice. Și lucrul e foarte ușor de înțeles.

De vreme ce conform legilor dreptului canonic nu poate apărea nici o publicațiune catolică fără îngăduința și consimțământul autorității bisericesti, comitetul a cerut și el acea încuviințare dela Monseniornul Nicolae Iosif Camilli — lucru pe care l'au obținut cu căldură, cu încurajare și binecuvântare păstorească. Deci Inalt Prea Sfinția Sa nu va fi amestecat în redactarea proiectatei publicațiuni.

Cât privește însăși comitetul de redacțiune o vor formă nu numai preoții ci și laicii, iată cuvintele *Apelului*:

„Câțiva bărbați dintre proți și laici“ prin urmare ori care laic ar fi însuflețit de simțământul catolic și ar binevoi a colabora la viitoarea foaie, e primit ori când cu toată bunăvoința. Dorind a înlătură neînțelegerile pe cari le-ar putea da articolul precedent, am crezut de cuviință a da esplanările prezente.

Dela Bistrița.

AVIZI

În înțelesul unei consfătuiri avute cu preoții din gremiu însinuați de membrii ai „*Reuniunii de misiuni sacre a preoților din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș*,“ pentru orientare, țin, să comunic următoarele:

1. Ca membrii ai Reuniunii s'au însinuat până acum 70 preoți, după protopopiate: Aiud (2), Alba-Iulia (2), Almaș (2), Bia (3), Blaj (7), Cătina (3), Oluj (3), Cojocna (6), Dârgea (1), D.-Sân-Mărtin (2), Ernot (2), Fărăgău (1), Indol (1), Ludoș (1), Morlaca (9), Mureș (3), M. Uioara (7), Pogăceaua (2), Reghin (3), Roșia (1), Sebeș (2), Vic. Făgărașului (4), Giurgeu (2) și Triscaune (1). — Insinuări sosesc în continuu.

2. Organizarea Reuniunii, — măcar că numărul preoților însinuați e destul de însemnat, — să amână pe motivul, că în timp de iarnă e anevoiasă încuartairea membrilor, dar mai vârtos pentru că se cuvine, ca inaugurarea acestei importante reuniuni să fie împreună cu exerciții spirituali pentru preoți, de cel puțin 3 zile. Acestea se pot ține numai în vacanța școlară, când participanții pot fi încuartați în seminarul teologic.

3. Misiunile sacre poporale se pot ține și până la organizarea reuniunii. — Aceia, cari doresc ținerea misiunilor sacre în parohia lor, în timpul Paresemilor, să se însinue până în 21 Februar n. a. c., ca la timp să se poată face dispozițiunile necesare.

Blaj, la 8 Februar 1909.

Dr. Isidor Marcu,
canonic prezidentul reuniunii.

Pentru nenorociții din Messina.

În urma apelului adresat prin circulara I. P. S. Dn. Mitropolit, clerului și poporului arhidiecezan, au intrat la Cassa centrală următoarele colecte pentru cei loviți de nenorocirile cutremurilor de pământ din Calabria:

	cor.
1. Căpușul de câmpie	5—
2. Corpade	7-20
3. Cecălaca	14-54
4. Bistra	16—
5. Drașov	27-20
6. Ernea săs.	8-60
7. Veț	3—
8. Csit-Szt-Ivan	7-52
9. Miheș	9-25
10. Racovița	12—
11. Jidveiu	2-60
12. Ciucmandru	6-96
13. Vestem	11-84
14. Hosman	4—
15. Roșia săs.	6—
16. Doștat	20—
17. Booș	31—
18. Vale	5-42
19. Frăua	5—
20. Topa-St.-Craiu	38—
21. Grind	9—
22. Oieșdea	9-30
23. Cojocna	17-60
24. Fărău	2—
25. Boarta	7-30

26. Benic	3—
27. Căptălan	8—
28. Uioara sup.	14—
29. Bord	6:30
30. Lăscud	15:50
31. Archiud	11—
32. Turda	12:60
33. Pata	10:24
34. Ciuguzel	7:41
35. Fălfălău	2—
36. Fiscut	10—
37. Lumpard	4:46
38. Silvașul-de-câmpie	7:28
39. Milașul-mare	16—
40. Frata	17:50
41. Sânger	26:20
42. Băgaciu	2:12
43. Ibașfalău	13:21
44. Nucet	9:60
45. Spring	7:60
46. Vaideiu	15:30
47. Bothaza	17—
48. Buciumșasa	23:46
49. Tatârlăua	8—
50. Veseuș	7:66
51. Spini	8—
52. Ponorel	6:06
53. Buia	8:10
54. Sadu	6—
55. Szépviz	1—
56. Turdaș	10:30
57. Dumbrău	15:20
58. Băița	6:40
59. Pănet	4:22
60. Sântioana	8:46
61. Beiu	16:40
62. Agriș	24—
63. Nireș	19:20
64. Cuteiuș	15:40
65. Straja	12—

total Cor. 722:51

(Va urmă)

Noutăți.

Din dieceza de Lugoj. Preoții nou hirononiți Andreiu Moise a fost numit administrator la Surducul mare. George Balota, la Comoriște. Vasile Berinde, la Bobâlna. Iar Cornel Lengyel din Surducul mare a fost mutat la Ghilad, și Emil Vladislau din Ghilad la Salașul superior.

Despărțământ nou a Asociațiunii în Gherla. În mișcarea tot mai intensă, ce se arată, pentru deșteptarea poporului român vrea și Gherla și jurul să-și ieie iarăși partea, ce i-se cuvine. Ne place a ne măguli cu speranța aceasta în urma entuziastei adunări de constituire a despărțământului Gherla a Asociațiunii, ținută la 8 Februar a. c. în localitatea filialei Economului Sp. dn. Dr. Cornel Rus adv. ca delegat a comitetului central a Asociațiunii a binevoit a conchemă aceea adunare de constituire și spre lauda preoțimii din jur fie zis s'a prezentat aproape în număr complet arătând

un entuziasm propriu preoțimei, când e vorba de cultura română și mișcările românești. — M'am bucurat mult că preoțimea noastră să știe astfel entuziasmă dând dovadă despre netemeinicia atâtor atacuri, ce i-se aduc chiar și din partea mirenilor noștri chiar și în atari lucruri pentru nesuccesul cărora vor fi purtând și ei vina dacă nu mai mult cel puțin în așa măsura ca și preoțimea. Prea cred, că bucuria și entuziasmul preoțimii s'a potențat și prin aceea, că și gremiul nu e străin de astfel de mișcări și s'au prezentat dintre canonici Rv. Alex. Bene și Dr. Petru Fabian. N'au lipsit se înțelege nici mireni din loc, între cari avem pe bătrânul dar entuziastul jude în penziune Alex. Nemeș, luând proprie ei inițiativa pentru înființarea despărțământului. Despărțământul astfel s'a putut înființa, — alegându-se director Rv. Dr. Petru Fabian. În mâni mai destoinice nici nu se putea pune conducerea despărțământului. Și sperăm, că-i va succeda a ridica despărțământul la nivelul celor mai active. Să înțelege, că aceasta nu depinde numai dela Dsa. Nu vrem a ne îndoi însă, că toți factorii competenți din Gherla și toată preoțimea din jur îi va stă în ajutor pentru a ajunge acest scop. Biserica și preoțimea nu poate neglija împlinirea datorinții, ce o are încă — cel puțin în părțile noastre — de a conserva și promova împreună cu spiritul creștinesc și cultura românească. Din toate puterile să sprijinim dar ori ce mișcare ce are acest scop și să nu ne lăsăm conduși de alte conziderații ci numai de scopul atât de mare și atunci sunt sigur, că despărțământul Gherlei va desvolta în curând o febrilă activitate, va arăta rezultate frumoase și Gherla va ocupa locul ce i-se cuvine în istoria mișcărilor românești.

Știri literari. În biblioteca populară a Asociațiunii a apărut: Nr. 28. *Povestiri* de I. P. Reteganul, cu o prefață de O. Goga, scrisă cu admirație pentru zelosul povestitor. Cuprinde 5 povestiri din cele mai alese, 66 pag. prețul 30 fil. Nr. 29. Vasile Alexandri: *Poesii alese* cu o prefață de Il. Chendi, pg. 95 prețul 20 fil. cuprinde vre-o 40 poesii din cele mai cunoscute. Cărticica e împodobită și cu 5 ilustrații. Nr. 30. V. Gr. Borgovanu *Ionel* principii morale și creștinești de educațiune, ar fi să fie ultima parte din lunga povestire, plină de pilduri și de sfaturi vrednice, de a fi cunoscute în cercuri cât mai estinse, pg. 42 prețul 20 fil. Nr. 31 *O seamă de cuvinte* de Oct. Goga. Broșura cuprinde 16 articoli aleși publicați de autor în „Țara noastră“. Cuprinde 82 pag. și costă 10 fil. Nr. 32. *Cum să trăim?* povețe doctorești pentru trebuințele zilnice cu deplină considerație la viața țaranului nostru scrise de harnicul tiner Aurel R. Dobrescu. Se estinde pe 74 pag. și costă 20 fil. Recomandăm reslățirea acestor scrieri cât mai mult, fiind potrivite pentru învățarea poporului și îndreptarea lui pe cărările cele bune.

Concurs. Se deschide concurs pentru completarea stațiunii, cantor-docentale gr-cat. vacante din Sântandreu (Biharszentandrás). Emolumentele împreunate cu aceasta stațiune cantor-inv. sunt următoarele: 1. Cuartir liber cu intravilan corăspunzător de 231 stângeni □. 2. Usufructul alor 3 jug. cat. de pământ arător. 3. Din cassa școlară bani

294 cor. 4. Lectical 15 cubule săcară și 40 vici de cucuruz nesfârmat, prețuit în 190 c. 5. Dela Patroni în bani 75 cor. 60 fil. 6. Stolele îndatinăte cam 50 cor. 7 Lemne de foc 6 stângeni în preț de 120 cor. 8. Subsidiu de stat pentru întregirea salariului la 1000 cor. 9. Cuincuenale după anii de serviciu. NB Vor fi preferiți cant-învățătorii, cari încă nu obțin cuincuenale. Doritorii de a dobândi aceasta stațiune suplicele lor regularminte ajustate, vor avea să le străpună la M. On. Oñciu protopopesc gr-cat. în Nagyvárad. (în cel mai scurt timp). Sântandreu la 3 Februar 1909. Scaunul școlar gr-cat. de Sântandreu (Biharszentandrás) *Victor Cinea*, preot gr-cat.

Necrolog. † Văd. *Maria Victoria Blășian* n. de *Andrássy*, văduva fostului protopop din Săcărâmb, după un morb scurt și greu. în anul etății 56, împărțită fiind cu sf. Taine ale muribunzilor, și-a dat blândul și nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în 13 l. c.

Odihnească în pace!

Posta Administrațiunii.

Crik-Sat-György. În Nrul 3 al „Unirei“ nu sunt publicate restanțele, ci *plătirile*. Suntem în rând. Ești plătit până la finea anului 1908. Nr. 674—1909.

Edict de concurs.

Pentru postul de *forestier arhidiecezan* al pădurilor domeniului mitropolitan și al pădurilor de pe teritoriul domeniilor fundațiunilor arhidiecezei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș, publicăm prin aceasta concurs cu termenul de 10 Martie st. n. 1909 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții au să dovedească, că au absolvat vre-o academie silvică și că au obținut diplomă de forestier, validă pe teritoriul Ungariei.

2. Pe lângă documintele relative la cualificațiunea prescrișă de legile și ordinațiunile vigente, concurenții au să alătore la petiția lor și documintele despre praxa și serviciul lor de până aci, despre purtarea or oficioasă și morală de până acum și extras matricular de botez.

3. Cercul de activitate al forestierului arhidiecezan este determinat în „Statutele Administrației centrale capitulare“ din Blaj și în ordinațiunile relative consistoriale.

4. Forestierul primește salar anual de 2000 coroane, cuincuenal de câte 200 cor., relut de cuartir de 400 coroane, paușal de călătorie de 700 cor. 8 orgii cubice lemne de foc și îndreptățire la fondul de penziune, ce se va înființa.

5. Concurenții au să-și înainteze petițiile până la termenul amintit la Consistoriul arhiepiscopesc gr-cat. în Blaj.

Din ședința Consistorului arhiepiscopesc gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în Blaj la 9 Februar 1909.

Victor Mihályi m. p.

Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

(9) 1—2

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra
officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei
și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri todeauna
pachetare originală de „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche“

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie.
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 4—85.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

55

Intre prizoneri se află o păreche de soți creștini cu o copilă de zece ani, o fetiță palidă, carea se vedeă, că în curând avea se moară; cu ochii mari privea ea când la tată, când la mamă-sa și un suris dureros se așeză în jurul buzelor palide.

„Spune-mi, mămuică,” vorbi copila cu voce debilă, „spune-mi, cum sunt leii?”

„Taci, dulcea mea, nu-ți pot spune.”

„O, mămuică — nu mi-e frică, spune numai.”

„Încă n-am văzut nici unul, copilă!”

„Dar tu, tată, văzut-ai?”

„Da, copila mea! Nu mă întrebă însă; mă doare de tine!”

„Nu te întreb altul, tată! Dar spune-mi: e departe până la cer?”

„Ba nu, copila mea! Pentru suflet, drumul la cer este numai un moment.”

„Ah, ce frumos! Așadar noi încă astăzi vom merge la iubitul Mântuitor, carele atât de mult iubește pe copii. Cât de frumos trebuie se fie la dânsul, așa de strălucitor, ca lumina soarelui, ca azurul cerului. Dar, nu-i adevărat, mămuică: numai pe copiii cei buni îi ia Domnul la sine în cer?”

„Așa e, copila mea!”

„Dar eu n-am fost totdeauna bună, v-am supărat vreodată?”

„Ba nu, copila mea,” zise tatăl cu voce frântă și strănse la piept fetița, pentru a-și ascunde lacrimile. Mama suspină încet.

„Ah, dragii mei părinți,” continuă fetița, „cât de mult m-ați iubit! Vă mulțumesc... vă mulțumesc! Veniți, lăsați-mă se vă mai sărut încă odată, înainte de ce vom fi siliți a ieși la leii urlători.”

Mama luă copila pe genunchi și-i acoperi fața cu sărutări fierbinți; tatăl ingenuchiă alături, îi netezi cu drag capul și făcu semnul crucii pe fruntea cea palidă.

„Nu e așa,” zise copilă, „că voi mă veți ține de mână, când pășim afară... trebuie că-s mulți oameni acolo! Ah, așa mă simțesc de ușoară, așa de bine! Și colo sus, priviți numai... se deschide un nor alb... ah, mamă, ce lucire cerească!... privesc prin spațuri nemărginite pline de lumină... ah, ce frumos... ce strălucitor, ce splendid! Și colo... colo... o statură luminoasă plutește la vale pe aripi albe... ea vine la mine, mă prinde de mână... ah, părinții mei... eu cred, că ea vrea se mă ia cu dansa, sus, în spațurile luminei... îmi face semn, îmi suride!... Dă-mi mâna, tată!... sărută-mă, mămuică!... Îngerul luminei! — rămas bun, dulcii mei părinți!... mă duce în sus... sus... la cerul strălucitor...”

Brațele copilei căzură la vale; din peptul ei ieși un suspin. Acum ea zăcea liniștită de tot, ca și când ar fi adormit.

„Phyllis, copila mea!” strigă tatăl și-și apăsă de obraz, plângând, mânuțele cele palide.

„E moartă!” șopti mama încet. „Bunul Dumnezeu a cruțat-o de rău.”

Adânc pătrunși stăteau creștinii în jurul micii grupe.

„Ce moarte frumoasă, dulce!” zise Pudentiana, privind la fața drăguță și nevinoată a copilei. „Acum mica ta Phyllis este deja un înger lângă tronul Domnului.”

„Și se va rugă pentru noi,” zise mama, „ca Domnul să ne dea putere și curaj până la sfârșit.”

„Domnul ascultă rugăciunea celor nevinoți și astfel ne va trimite și nouă ajutor.”

Fecioarele, cari au fost prinse dimpreună cu Pudentiana, formară un cerc în jurul acesteia și una dintre ele zise: „Acuși ne vine rândul și nouă. Haideți să ne rugăm, până când ne vor chema afară.”

Și ele ingenuchiară și întonară o cântare lină, dulce.

Plautus și Lydia ședeau lângă olaltă pe un bloc de piatră și se țineau strâns îmbrățișați. Ei nu vorbeau, însă inimile li-se băteau cu putere, și de câte ori răsuna urletul nădușit a leilor, Lydia se cutremură și se alipea și mai tare lângă Plautus

Atunci acesta îi vorbea: „Aibi curaj, porumbița mea! Aceste bestii urlătoare pot să ne sfâșie corpul, însă de sufletul nostru nu se pot atinge. Și afară de aceea, eu sum aci, pentru a te apăra! Când vei eși afară închide-ți ochii și te lipește lângă perete. Iar când ți-i vei redeschide, copila mea, atunci te vei afla în paradis.”

Plautus eră vesel și simția o dorință fierbinte, ca se moară la olaltă cu Lydia. Toate chinurile i-se păreau mici și nelnsămnate față de plăcerile dulci ale paradisului, cari îl așteptau. Acum, când el a trecut preste toate îndoielile, cari mai înainte i-au chinuit sufletul, acum i-se părea așa de dulce să moară, pentruca dimpreună cu Lydia se treacă prin porțile de aur ale paradisului și să se arunce în brațele Măestrului divin, carele îi așteptă, încunjurat de cetele îngerești.

Nu mai grija pentru mamă-sa îi producea durere.

„Acum ea se află singură de tot.”

gândea el. „Își va găsi însă prietini credincioși în nobilul senator Pudens și soția sa. Afară de aceea ea trebuie să fie mângâiată prin aceea, că fiii ei au fost învredniciți, să moară pentru Hristos.”

Și el își ridică ochii spre tavanul întunecos, carele strălucea la lumina torțelor. Atunci îi picară în ochi cuvintele: „Eu sum învierea și viața! Cine crede în mine, va trăi, chiar și dacă ar fi murit!” Aceste cuvinte erau sgâriate în peatră cea neagră și străluceau ca scrise cu argint. Poate că vre-unul dintre prizonerii creștini a scris aci cuvintele aceste.

Pe perețele din față erau zgâriate cuvintele:

„Acelora, cari iubesc pe Dumnezeu, toate lucrurile le servesc spre bine.” Erau cuvintele, pe cari le-a auzit din gura marelui apostol Paul, și pe cari el le-a pus aci ca un atestat viu al credinței sale. Chiar de asupra sa, pe boltitură, se vedeă scris:

„Dacă Dumnezeu este cu noi, cine poate fi contra noastră? Isuse, mielul lui Dumnezeu, aibi îndurare!”

Pe când cetea cu voace tare cuvintele aceste, tresări de odată.

Afară în arenă răsunară trompetele; atunci Plautus să ridică și zise încet: „Vină iubită. Asta ne sună nouă! Privește încă odată în ochii mei, porumbiță dulce. Sărută-mă pentru ultima dată! Jertfa să începe. Să ne încredem în Domnul, el ne va întări. Isuse, Isuse... venim!”

El sărută gura trămurătoare a Lydiei și se îndreptă cu dansa spre poarta, carea să deschise scârțâind. Un servitor îi întinse un pumnal mic și zise: „Luptele gladiatorilor s-au sfârșit. Acelea au fost mai grandioase decât toate cele de până aci. Acum vine rândul tău, tribunule! Prin grația specială a Cezarului ți-se conde, se porți arma aceasta. Luptă cu curaj, poate că...”

(Va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Cea mai mare școală de viață de vie
sub controlul statului.

Plantațiune
MILENARĂ
în Nagyösz
comit. Torontal

Aproape 500
jugăre cat.

Lista prețurilor
= gratis. =

Cumpărați dela plantațiunea
milenară.

Nu-s cumpărați dela planta-
țiunea milenară. (6) 3-10

„CONSUM“ societate comercială pe acții în Blaj.

Contul Bilanțului pe anul 1908. Mérleg számla 1908 évre.

ACTIVE—VAGYON		cor.	fil.	PASIVE—TEHER		cor.	fil.
Număr în casă — Pénztárkészlet		734	27	Capital de acții — Részvénytőke		78500	—
Mărfuri — Árukészlet		17.551	59	Împrumut — Kölcsön.		6000	—
Debitori — Adósok		6.446	10	Ceditori — Hitelezők		2343	52
Mobilă — Szerelvény		600	—				
Timbre — Bélyegkészlet		1.162	—				
Depuneri și Cheque — Betétek és Cheque számla		125	09				
Pierdere — Veszteség		60.224	47				
		86.843	52			86843	52

Contul profitului și al pierderilor. Nyereség és veszteség számla.

EŞITE—KIADÁS		cor.	fil.	INTRATE—BEVÉTEL		cor.	fil.
Asigurări — Biztosítások		28	79	Din vânzare de mărfuri — Árúczikkek árulásából		11053	14
Contribuțiuni — Adó		393	61	Pierdere — Veszteség		60224	47
Accis — Fogyasztási adó		362	94				
Interese — Kamatok		398	73				
Spese curente — Fenntartási költségek		460	48				
Fracturi și Porto — Fuvardíj és Postabér		1299	56				
Salare — Fizetések		3970	08				
Chirie — Házbér		1370	—				
Pierdere din 1907 — 1907. évi veszteség		62.993	42				
		71277	61			71277	61

Blaj, din ședința direcțiunii ținută la 11 Februar 1909.

Aurel Velican, m. p.
conducător.

Direcțiunea:

Gavril Pop m. p.
președinte.

A. C. Domșa m. p.

Dr. A. Pop m. p.

Dr. Laur. Nestor m. p.

Dr. I. Maniu m. p.

S. Muntean m. p.

Dr. V. Szmigelski m. p.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în ordine.

Blaj, la 16 Februar 1909.

Dr. Izidor Marcu m. p.
președinte.

Iacob Muresianu m. p.

Gavril Precup m. p.
Membrii comitetului de supraveghiere.

Victor Muntean m. p.

Dionisiu Trifan m. p.

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 17-52

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 livrează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate depozituri: Musca-maderat, Gașsa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 14-52

„Sădirea și cultivarea viei“
 de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.
 Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Rog să o tai și să o păstrezi. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

In 100 de
36 cor.

numai
14 cor.

La plătiri
în rate numai

atunci am putea răspunde, dacă am mări prețul cu 100 până la 150 procente. — Prețul de tot moderat arătat de noi să înțelege numai la solvire momentană ori contra ramburs.

Oroloagele de aur Rem. Electro pentru domni și doamne, sunt gravate, ornate și au 3 capace, cu cadran și minuter aurit ori argintat. Pentru asigurarea acurateței să dă garanță în scris pe 3 ani.

Prețul unui orologiu e 14 cor.

E. Weiss, Wien, XV/1, Kellinggasse 1/18.

Rog să o tai și să o păstrezi. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

(3) 5-10

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 13-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

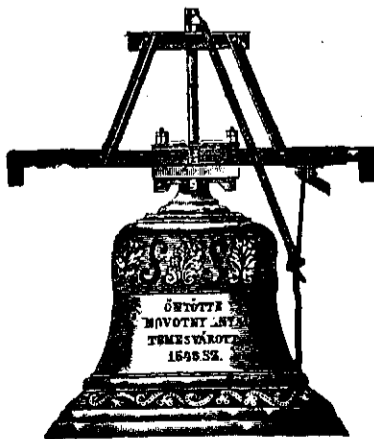
(46) 15-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 15-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, marfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane.

capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.